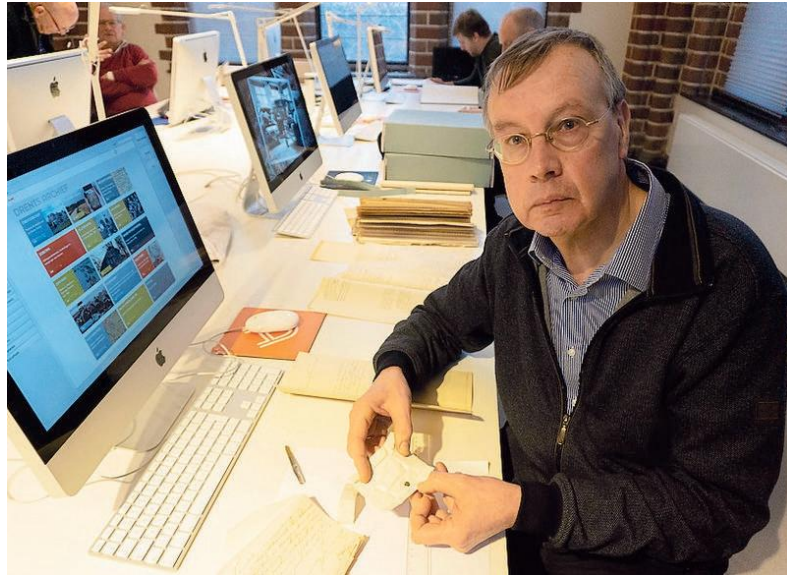

ACHTERGROND

Wildwest op 't Leggelderveld anno 1907

Drie schoten door twee ramen heet het boek dat Assenaar Jan Bruggink schrijft over een brute moord in 1907. Tijdens de Dag van de Drentse Familiegesciedenis en hier alvast een voorproefje.

Jan Bruggink (foto links) heeft menig uur doorgebracht in de studiezaal van het Drents Archief voor zijn boek. Hij trof tussen de rechtbankstukken onder meer een kogel. Boven een oude foto van het boerderijtje waar de moord plaatsvond. Het is nu gemoderniseerd. Onder Teunis Schieving, de man voor wie de kogels bedoeld waren. FOTO'S BERND OTTER, FAMILIE CLOQUET EN H. DALEMAN/B. BUITER

BERND OTTER

'Bij vrouw Schieving is 't gebeurd waar heel d'gemeent om treurt. Een ieder ja voorwaar vervloekt die moordenaar.' Het anno 1907 traditionele moordlied over de brute moordpartij op 't Leggelderveld was er al voor de daders gepakt waren. Het was sinterklaasavond 1907 toen een paar inwoners van Geeuwenbrug het recht in eigen hand namen. Teunis Schieving moest dood. Eerder zou niemand in de streek veilig over straat kunnen. Volgens de conclusie van de marechaussee, die het onderzoek uitvoerde, had herbergier Jannes Krol van Geeuwenbrug met zijn vrouw dat hardop gezegd. Volgens hen omdat hij een lastpak was, vanwege de vechtpartijen waar hij bij betrokken was.

Jan Bruggink heeft alles wat voorafging en volgde uitgezocht aan de hand van de originele stukken van de Asser rechtbank, die in het Drents Archief liggen. Zelfs de hagel waarmee is geschoten is erbij opgeborgen. En waar de stukken tekortschoten, had hij de kranten. Want tot in Nederlands-Indië werd erover geschreven. Met naam en toenaam. Waarbij het opvalt dat de correspondent van de *Provinciale Drentsche en*

Asser Courant gewoon bij het onderzoek was dat de marechaussee instelde op de plek des onheils.

Zeven mensen zaten in de vroege avond rond het haardvuur in het kleine boerderijtje op het veld bij de Venesluis. Teunis met zijn moeder, broer en zus en drie buurtgenoten die toevallig op bezoek waren. Een van die buurtgenoten was de 23-jarige Pieter Barelds. Bij het licht van de petroleumlamp waren ze goed te herkennen voor de twee mannen die zich op een paar meter afstand in het donker aan weerszijden van de voorste ramen hadden opgesteld. De een met een karabijn, de ander met een dubbelloops jachtgeweer.

De twee hadden op 3 december ook al een poging ondernomen, maar de familie Schieving lag toen al op bed. Eerst knalde een salvo door de ene ruit en terwijl iedereen in de kamer in paniek opsprong braakte het andere raam zijn lading hagel uit. Vijf mensen waren geraakt. Alleen Pieter Barelds overleefde de aanslag niet. Een gat van 4 centimeter in de borst, zo

Lastpak Teunis Schieving moest dood

wist de krant direct te melden. Van Teunis was de onderarm verbrijzeld. Zestien hagelgaten zaten in de mouw van zijn jas. Teunis mocht al het hele jaar niet meer in de herberg van Krol komen vanwege vechtpartijen en vernielingen. Regelmatig probeerde hij het toch en dat ging soms met grof geweld en dreigementen.

Volgens Bruggink leek het bijna wildwest in die streek. Want Teunis was niet de enige. En zo waren er in die beginjaren van de twintigste eeuw wel meer plekken in Drenthe waar knokken en messen trekken haast een volkssport leek. 'Het wapen van Ruinen' was in die jaren een naam voor een litteken veroorzaakt door een haal van een mes over je gezicht.

Zijn boek over de moord op 't Leggelderveld wordt dan ook een spannend inkijkje in het dagelijks leven in een Drentse arbeidersgemeenschap rond 1900. Bruggink vertelt er wel bij dat het allemaal hardwerkende mensen waren. Ook Teunis en Pieter verdienden hun brood zelf bij de boeren of in het veen.

Van de politie was weinig bescherming te verwachten, want de veldwachter zat in Dwingeloo en was al 71. De veelvuldige vechtpartijen en mishandelingen hadden in 1892 al wel geleid tot de komst van de Ko-

ninklijke Marechaussee naar Dwingeloo. Op de avond van 5 december 1907 begon de marechaussee onder bevel van brigadier Jan Minderhoud direct met een onderzoek.

De eer viel te beurt aan de vanuit Assen gestuurde brigadier van de Koninklijke Marechaussee Theofil Verdegem om de moord op te lossen. Half december hadden de daders bekend. De karabijn en een jachtgeweer in de herberg van Krol waren al snel aangemerkt als moordwapens. De daders hadden ze schoongemaakt, maar niet aan de binnenkant.

De rechtszaal in Assen zat vol toen in februari 1908 Lense Wijshake (22) en Willem Tol (19) werden berecht. De krant deed er uitgebreid verslag van. De heren kwamen er met zes jaar cel genadig af. En wegens goed

gedrag kwamen ze vervroegd in 1912 vrij.

Voor Jan Bruggink is het verhaal bijna eigen. Hij woonde vroeger in Hoogersmilde op enkele kilometers afstand van het huisje waar het allemaal gebeurde. Hij heeft Lense Wijshake persoonlijk gekend als oude paardenhandelaar. En dan was er zijn eigen tante Cornelia Troost-Hummel, die het moordlied nog kon zingen en vertelde dat haar man Jan destijds de schoten had gehoord. Het moest gewoon een boek worden.

Maar werd het na die moord eindelijk rustig in Geeuwenbrug? „Welnee”, weet Bruggink, „Schieving ging op de oude voet door. Tot hij een vrouw kreeg...”

Dag van de Drentse Familiegesciedenis

Zaterdag 26 januari wordt in het Drents Archief de Dag van de Drentse Familiegesciedenis gehouden met als thema 'misdaad en straf'. Tussen 11.00 en 16.30 uur is er van alles te doen, waaronder workshops, lezingen over rechtspraak en galgen, rondleidingen in het archief en in de Asser rechtbank en een informatiemarkt. Egbert Meyers zingt moordliederen en Jan Bruggink geeft een lezing en er is aardappelbrood en eenheidsworst te proeven.

SJARLEFRANS

Terugblik

Hij was der jaoren niet west, zien olde dörp. Lang in het westen zeten en nog maar een poosie terugge in Drenthe. En argens aans neerstreken as het stee waar e opruid was. Een stee waran e goeie herinnerings hef. Een buurt waar lu mekaar kenden, mekaar half stunden as het neudig was. En waar aj aaltied achterom konden aj wat vraogen wollen. Veurom kwam allent volk wat een geleuf an de man brèengen wol. Maor hij wus dat het huus waar e geboren was, der nog stun. Op Google StreetView har e al ies keken hoe het der bij lag. En as e in de buurt kwam wol e der ies langes. En nou stiet e veur de hege. Dezölfde meidoornhege die as zien opa plant hef as ofscheiding met de

brink. Mut zowat honderd jaor old zezen. Het hekkie is veraanderd, dat wel. Maor dat is niet zo mal, nao zoveul jaor. Hij pakt zien tillefoon en maakt een selfie veur op zien facebookpagina. Op dat moment giet de veurdeure lös. Dit is een huus met een veurdeure, veul aandere huusies hadden allent een achterdeure. Een veurdeure met een stoepie derveur. Een vrouw. 'Wat doeje daor? Maak ie een foto? Daor heb ik het niet zo op. Waorom doeje dat?' Hij legt uut. 'Ik heb hier woond, lang leden. Starker, ik ben hier geboren.' Hij nuumt zien name. 'Hoe lang is dat leden, daj hier woonden?' 'Dik veertig jaor. Ik zie daj het stookhokkie nog aaltied hebt, waor wij as kinder in de zo-

mer...' 'Wacht even.' Ze verdwient naor binnen, hij heurt heur roepen. Kek naor de tuun, het stookhokkie, de glimmend poetste kopern pomp an de mure. Zöt zien moe weer staon as ze op wasdag water in de grote kookketel pompte. Daor is ze weer. Achter heur een man. 'Dit is hum. Hij zegt dat e hier geboren is en stiet op straot foto's te maken.' De man nemp hum van zien kop tot zien schoenen op. 'Hoe was de name, zeej?' Hij nuumt zien name vanneis. Het is even stille. 'Hej ok een legitimaotie bij joe?'

ANNE DOORNBOS

TAOLTUUN

Gelukkig neijaor

Het kan nog volgens de goede Drentse tradities: met de woorden van Ger Veenstra wenst de redactie van Scheperserf de lezers het allerbeste.

Met karsttied, old en nei komp 't altied weer van stal 't welwezen van de aander giet ons dan bovenal

Dan geef wij elk de haand gun ieder 't allerbeste en oet de grond van 't hart doew nog een goeie geste

Der is nog niks verloreun dus maak wij oes gien zörgeun saam klinken, drinken tot in de vrogge mörgen

Dan is het feest veurbij ontwaakt wij met een kater en sus wij oes geweten tot weer een jaortie later

GER VEENSTRA